

ENOMAI

ΣΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ.Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 11 του Φεβραρίου 1902 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οίκουνδρου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 234

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΥΧΑΡΗΣ. "Η άρωση δούλα (συνέχεια)".

Κ. Ο Κρυπτούστης

ΒΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Χωρίς μέτρα.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. "Η ύπτερη ζάπτη της Άρος σύλλας".

ΜΑΝΩΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ. "Άνοιγτο γράμμα μα για τη γλωσσική ζήτημα (συνέχεια)".

ΗΑΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ. "Άνοιχτο γράμμα.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. "Θρυξ και ήμέραι—«Σύλλογος πρός διάδοσην» ωρέλιμων β.βλίων".

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ρήγας Γκόλφρες, Λαζαρίδης, Νικολές Γ'.

Η ΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ — ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΚΑΡΝΤΟΥΤΣΗΣ

Τρεῖς ποιητές φημισμένοι. ο Καρντούτσης, ο νεολατίνος Όρατιος κι ἀπό τούς πιὸ μεγάλους τεχνίτες τοῦ στίχου, ο σιγανόλαλος καὶ θυμπός κάπως Σουλλή Προυντώμ, ὅμως κληρονόμος τῆς ἀνήσυχης βαθείας; σκέψης τοῦ Παπιάλ, καὶ ψάλτης τοῦ «Ζενίθ», ὅμοιος ἀπὸ τοὺς πιὸ ἔξιοθέματος που φύσης ποτὲ Μοῦσα σὲ διαλεχτό της, κι ὁ ἀσύγκριτος καὶ ἡλιοπερίχυτος Όμηρίδης. ο ἀθένατος Μιστράλ, τώρα τελευταῖα δόσαν ἀφορμὴν γιὰ γίνη λόγου γι' αὐτοὺς ἀσυνήθιστος στὸν πολὺ κόσμο, ἥπο τὴν ἀφορμὴν τοῦ μεγάλου βραχίου Νόμπελ, ποὺ πῆρε μὲ τὴν ἀράδα καθένας τους.

Απὸ τοὺς τρεῖς αὗτοὺς ὁ θάνατος ἔπειξε τώρα τὸν πρῶτο. Νομίσαμε πώς δὲν εἶνα: κακὴ διαλεμένη ἡ στιγμὴ νέφερωσουμε λίγα λόγια στὸν Καρντούτση, ἀκολουθώντας πιστά τὸ β.βλίο τοῦ Ηεπερί Ηαυνετίο ποὺ φάνηκε τώρα τελευταῖα στὴ Γαλλία γιὰ τὴν Ἰταλικὴ φιλολογία. Ήλπίζουμε πὼς ἔργοτερα θὰ μες δοθῇ καιρός νὰ μιλήσουμε στὶς στήλες τοῦ «Νομπέλ» καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους δύο, πλατιὰ καὶ ἔνετα, καθώς τοὺς ἀξίζει. "Ετοι κι ο ἀθέως κοσμάκης μπορεῖ—ἀνίσως ἔχει τὴν καλὴ διάθεση— νὰ πάρῃ μιὰ καθαρώτερη ἴδεα τοῦ τι θὰ πῆ ποιητής, διπλὸ καμάρι μαζὶ τοῦ ἔθνους του καὶ τοῦ κόσμου, καὶ σὲ τὶ λογῆς ἐργάτης τοῦ λόγου δίνονται καὶ πρέπει νὰ δίγνυνται β.βλία, σὰν αὐτὸ τοῦ Νόμπελ".

*

Ο Ιωσής Καρντούτσης βασιλεύει στὴ φιλολογία τοῦ καιροῦ μας ἀπὸ ὑψηλότατο σημεῖο. Μποροῦμε γιὰ περίλαβούμε μὲ μιὰ πλατειὰ μακιά τὸ ἔργο του, συντελεσμένο πιά..

Παιδί, παρευρέθηκε στὸ κίνημα τοῦ 1848· γεννήθηκε στὰ 1836. Νέος, ἀνακατάθηκε μέσα στοὺς καυγάδες τῶν κομμάτων· ἐπιδειχτικὰ προσηλώθηκε στὶς δημοκρατικὲς ἴδειες, παρουσιάστηκε μὲ τὸν ἀέρα τοῦ ἐπαναστατητοῦ καὶ τοῦ ἐλληνολάτρη, διαλαλητῆς τοῦ ρωμαλαίου ντουραλισμοῦ τῶν ἀρχαίων,

ποτὲ μένος μὲ τὸ μίσος τῆς φειδούμενης καὶ ἀνάλατης αἰσθηματολογίας τῶν ρωμαντικῶν. Τρικυρισμένο κύμα ἵδεων καὶ παθῶν ἐμψυχώνει μὲ μιὰ ἔντονη ζωὴ τοὺς πρώτους του στίχους, ποὺ ζεμεύτησε μέσα τους ἡ ποιητικὴ του φύση, ἢν σχεῖ ἡ ὑπέροχη τέχνη του, ποὺ λίγο λίγο θὰ ὑψώνονται πρὸς ἐκείνη. Ο «Τύμος στὸ Σατανᾶ» (1863) εἶναι ο σημαντικότατος σταθμὸς μίσχος στὴν πρώτη του αὐτὴ περίοδο. «Ο ποιητὴς χαιρετάει ἐκεῖ μ' ἓντα τραγούδι χρημάσυνο «τὸ μεγάλο καὶ τὸν εὐεργετικὸ Σατανᾶ», τὸ στοιχεῖο «τῆς ἐπανάστασης, τὴν ἐκδικήτρια δύναμη τοῦ λόγου», τὴν ἀρχὴ ὅλων ὃσα κάνουν τὴ ζωὴ γλυκεῖ καὶ ὅμορφη, ὅλων ὃσα καταδίκασε ὁ χριστιανικὸς μυστικισμὸς : «Ἀνασηκώσου, οὐλη ὁ Σατανᾶς θριαμβεύει! Πρὸς ἐσένα ός; ὑψωθοῦν τὸ ἱερὸ λιθόνι καὶ σὶ προσευχές νίκησε τὸν Ιεχωάβε τῶν παππάδων! Ή Όρδη μεγαλόπονο· τὸ μόνο της σφάλμα· εἶναι ἡ παραξενία τοῦ Καρντούτση, θέλοντας σώνει καὶ καλὰ νὰ σκαντελίσῃ τοὺς ἀπλοὺς μὲ τὸ φοβερὸ ὄνομα τοῦ Σατανᾶ, μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ποὺ ἔντυσε μιὰ φυσιοκρατικὴ παράσταση τῆς ζωῆς: βρεθῆκαν σοβαροὶ θυμρώποι ποὺ δὲν τοῦ τὸ συγχωρίσαν αὐτό. Κι ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀφορμὴ, καὶ γιὰ πολλὲς ἄλλες αἵτιες, ἀνοίξει ζωηρότατος πόλεμος. Δείχτηκε μέσα σ' αὐτοὺς μαχητῆς μὲ οἰστρο, μὲ κακία, μὲ λογικὴ δύναμη, μὲ τοσκανικὴ ζωηράδα στὴ οράση του, ώψη κάποτε καὶ πότε. Οἱ πολεμικὲς του διατριβὲς «Confessioni e battaglie» εἶναι ἔργο ἀπὸ τὴν οὐσιαστικότερα τῆς νέας ιταλικῆς φιλολογίας.

Μὲ τὶς «Rime Nuove» (1861—1887) φαίνεται πώς τρέβησε μπροστὰ μὲ στερεὸ βῆμα. Μαζὶ μὲ τὴ μεταχρόφωση ποὺ πήραν τὰ πολιτικὰ του φρονήματα—γι' αὐτὸ πικρὰ κατηγορήθηκε ο Καρντούτσης—μεταμορφώνεται: δροική χαρχητηριστικὴ καὶ τὸ τάλαντό του. Η φιλοπατρία του, πάντα ζωηρή, γυρίζει τώρα γχληνότερη πρὸς τὶς μεγάλες ἐνθύμησες ποὺ ἀνασταίνει ἡ ιστορικὴ γῆ τῆς Ἰταλίας. Η ἀντικληρικὴ καὶ εἰδωλολάτρισσα δρμή του, λιγότερο ἐπιθετική, ξαναπάίει τὴ φραγματικὴν πρὸς τὰ δυνατὰ ἔργα τοῦ ἐλληνικοῦ νοῦ, ποὺ ὑπνολογεῖ τὴν ἀγαθωτύν τῆς Φύσης· ἐκεῖ ποὺ τῆς σκέψης του τῆς ἀρέσει: κάποιος κομφός ἐπικουρισμὸς λεπτοχρωματισμένος ἀπὸ μιὰ μελαγχολία. Ο ποιητὴς γίνεται πιὸ πολὺ τεχνίτης· ἀπὸ τότε ποὺ ἔξουσιας πιὸ πολὺ τὴν ὄρμην δρμή του, ἀφιερώνει περισσότερο καιρὸ καὶ φροντίδα στὴ εύρεση τῆς τελειωτικῆς εκφραστῆς. Τὴ συμπικνώνει σὲ στροφὲς γεράχασμένες σκέψαις μεντάγγες. Ζωηρότατα καθητημα τῆς φύσης καὶ τῆς ζωῆς, ἀκόμα καὶ στὰ πιὸ νεωτεριστικὰ σημεῖα της, συγκίνηση, βαθὺς σφραγισμένη μὲ τὴν προσωπικότητά του, ἀγνόντια στὶς μεγάλες σελίδες τῆς ιστορίας, ἀνακήτησην μιᾶς μορφῆς ἀριστοκρατικῆς καὶ δύσκολης, γιὰ γ' ἀντιπράξην τελευταῖων ρωμαντικῶν μετρικῶν της παραμελημένης καὶ πεζολόγους στίχους τους, αὐτὰ εἶναι τὰ χαραχτηριστικὰ τῆς ποιητικῆς φυσιογνωμίας που καθαρὰ ζεχωρίζουν στὶς Rime Nuove, καὶ ποὺ λαμπρὸ στερεώνονται στὶς «Βαρβαρικὲς Ωδές» του, τυπωμένες σὲ τρεῖς σειρές, ἀπὸ τὰ 1877 ως τὰ 1889.

Μὲ τὸν τίτλο αὐτὸ ποὺ παραξενεύει, ο Καρντούτσης σύνθετε τὶς κλασσικώτερες φύδες του. Πάντα καταφρονητής τῆς πατημένης συνήθειας, ζανάπιασε τὶς δοκιμές τὶς γινομένες σὲ περασμένους αἰώνες γιὰ νὰ περάσουνε στὴν ιταλικὴ γλώσσα οι κανόνες τῆς ἀρχαίας μετρικῆς, καὶ πρώτος ἔλυσε, σὲ νικητής, τὸ ἀπελπιστικὸ πρόβλημα. Παραστώντας τὸ τεχνητὸ ἀφομοίωμα τῶν τονισμένων καὶ τῶν ἀτονῶν τοῦ νεώτερου στίχου συλλαβῶν μὲ τὰ μαχρὰ καὶ τὰ βραχία τῶν κλασσικῶν γλωσσῶν, κατώρθωσε νάνχαληφή μέστα στοὺς στίχους τοῦ Όρατιου καὶ τοῦ Κατσουλλοῦ, διαβαζόντάς τους σὰν ἔνας ζυγός βάρος, ἐναὶ ρυθμὸ ἀποκλειστικὰ βασισμένο ἀπάνω στὴ θέση τῶν τόνων καὶ στὸν ἀριθμὸ τῶν συλλαβῶν, ρυθμὸ ποὺ ἔκαπα τὸν καταλαβαίνει τὸ ιταλός. Σύμφωνα μὲ τὴ ἀρχὴν τούτην, ἔγραψε μακρόστιχα ποιήματα σαπφικά καὶ ἀλκαικά, καὶ σὲ μέτρα ἀσκηπιάδεια, καὶ σὲ μέτρα ἀστορικῶν, μιᾶς μελωδίας ὅλως διόλου νεωτεριστικῆς, μὲ ὅλη τὰ ἀρχαῖα της ὄνόματα. Καὶ μὲ τὴν ὄμοροιά μιᾶς ἀψεγάδιαστης μορφῆς συνυρριπτεῖται οἱ ιταλικῆς φιλολογίας.

Στὶς ώραιες τούτες φύδες, ποὺ οἱ γραμμές τους εἶναι δόλο καθαρές, καὶ δὲ τόνος τους δόλο ἀντρίκειος, πρέπει νὰ ζητήσουμε τὸν κλασσικισμὸ τοῦ Καρντούτση. Η ποιητικὴ του δὲ βασίζεται στὴ μίμηση δὲν ἐμπνέεται οὔτε ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους οὔτε ἀπὸ τοὺς νεώτερους· διάσκαλοι του εἶναι οἱ μεγάλοι Ιταλοί ἀπὸ τὸ Δαντή ως τὸν Αριόστο καὶ τὸν Περίνη, καὶ μαζὶ μ' αὐτοὺς καὶ ζένοι, σὲ Ούγκω, δὲ Σέλλευ, δὲ Αἴνε, δὲ Πλάτεν. Ομως η ἀρχαία σκέψη καὶ δὲ θνητικὸς μύθος ταύτιζονται: ἀπὸ μόνα τους μὲ τὴ φυσικὴ μορφὴ τῆς φαντασίας του καὶ τῆς εὐαισθησίας του, ποὺ μολαταῦτα πολὺ νεωτεριστικούς καὶ τὸν καριώτερο τοῦτο σφραγισμένη μὲ τὴν προσωπικότητά του, ἀγνόντια στὶς μεγάλες σελίδες τῆς ιστορίας, ἀνακήτησην εἶναι τὸ καριώτερο μωσαϊστικὸ ποὺ κάνει νὰ γοητεύσουν ὅλως διόλου ζεχωριστὰ οἱ στίχοι του. Μολαταῦτα η ποίηση τούτη δὲν

Έχει τίποτε πού ν' άρεση τους πλήθους περήφανη, κρατιέται μακριά από τους κυνηγούς των εύκολων.

Όλα του τὰ ποιήματα, από τὸ 1850 ώς τὰ 1900, ἀποτελοῦν ἔνα χοντρὸ τόμο. Μὰ οἱ στίχοι του δὲν είναι όλο τὸ ἔργο. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμες οὐτε τὸν καθηγητὴ οὗτον κριτικό.

Ἄπο τὰ 1860 ώς τὰ τελευταῖα τοῦτα χρόνια ξακουστὸς έγινε καὶ μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Ἰταλίκης γλώσσας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βονονίας. Σαράντα χρόνια δὲν ἔπαψε φυλαφώντας ἀνάμεσα σὲ ὅλες τὶς μεριές τοῦ ἐμπιστεμένου στὶς φροντίδες του κύκλου, δημοσιεύοντας κείμενα, ἀρχαῖα εἴτε νέα, μὲ πολυγνῶστες καὶ παραστατικοὺς πρόλογους. Πρώτος δοκίμασε νὰ χαράξῃ μὲ πλατεῖες γραμμές, σὲ μιὰ δυνατὴ σύνθεση, τὸ φιλολογικὸ ἑταύλιμα τῆς Ἰταλίας, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς τὸν Τάσσο· τὰ ἔργα τοῦ Δάστη, τοῦ Ἀριόστου, τοῦ Τάσσου, τοῦ Παρίνη, τοῦ Μαντζόνη, τοῦ Λεοπάρδη, τοῦ δόσαν ἀφορμὴ σὲ προσεχτικώτατα ζετασμένες μελέτες. Δὲν ὑπάρχει συγγραφέας καὶ δὲν ὑπάρχει καρδὸς μέσα στὴν ἱστορία τῆς πατρίδας του ποὺ νὰ μὴν ηὔρε κάποια γνώμη τοῦ Καρντούτου, εἴτε σὲ λόγο, εἴτε σὲ διάλεξη, εἴτε σὲ ἀρθρο, εἴτε σὲ μάθημα.

Νὰ κ' ἔνα ἀπὸ τὰ περιφημότερα ποιήματα τοῦ Καρντούτου, τὸ «Βόιδι» :

«Σ' ἀγετῷ, πιστὸ Βόιδι· γλυκὸ αἰσθημα δύναμης καὶ εἰρήνης χύνεις μέσα στὴν καρδία μου, εἴτε διαν μεγαλόπετο, σὰν χαλμα, ξαγναντεύης τοὺς θλεύτερους καὶ καρπερούς κάμπους,

«Εἴτε διαν εὐχαριστημένο στάλετρι σκύδοντας, βοηθεῖς τὸ γοργὸ ἔργο τοῦ ἀνθρώπου. Σὲ σπρώχνει καὶ σὲ κεντάει, κ' ἐσὺ τοῦ ἀποκρίνεται μὲ τὸ ἥσυχο γύρισμα τῶν ὑπομονετικῶν σου ματῶν.

«Ἄπὸ τὰ πλατεῖα σου ὑγρὰ καὶ μαῦρα ρουθύνια ἀχνοσκορπίεται τὸ πνέμα σου, καὶ σὰν περίχαρος ὄμνος τὸ μούγκρισμά σου χάνεται στὸ γαληνὸ σάρα.

«Καὶ μέσα στὴν αὐστηρὴ γλαυκάδα τοῦ γλαυκοῦ σου ματιοῦ καθρεφτίζεται, πλατεῖα καὶ ἥσυχη, τῆς πεδιάδας ἡ θεία πράσινη σιωπή.»

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Πουλιέται Δρ. 6

στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Εστίας.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

Η ἀλήθεια εἶναι ποὺ τρόμαξε δι γιατρός. Γιὰ τοῦτο στοχάστηκε ἡ πώς τὴ σκοτώνανε τὰ φεντικά της στὴ δυσλειά, ἡ πὼς ἀδύνατο νὰ μὴ κατάλαβε δι κ. Ἀμάρος σὲ τὴ κατάστηση βρισκόταν τὸ κορίτσι. Πιελονεφρία δεινή, μὲ πυουρία, κίματουρία καὶ χρονικὴ ἀκράτεια. Τὸ δεξιὸ της τὸ νεφρὸ θέτανε γεμάτο ἀποστήματα, δῆλο σάπιο, σπυρωτὸ ἀπόξω, αφανισμένο ἀπὸ τὴν παντοτινὴ του τὴ σπυράση, γιατὶ βίσιο πώς θὰ σπυροβολοῦσε. Καὶ δὲν ἔφτανε ἀρτό, μὲ παρατήρησε ἀκόμην φυλαφώντας πὼς τῆς εἰχα φυτρώσει βαθιὰ μέσα στὴν οὐρήθρα κ' ἔνα χοντρούτσικο παρασάρκωμα, ἔνα χταπόδι ὄπως τῶν ματαρέων στὴ Δύση ἀπὸ κάποια μισή καὶ φέρτικη μορφῆς ἀναλογία μὲ τὸ ζῶν, παίρνοντας λέξη τοῦ Ἰπποκράτη τοὺς σήμερις ἀπόκαμε στὴν ἐλληνικὴ, ἀφοῦ χταπόδι θὰ τὸ ποῦμε, ζχι πολυπόδι. Τὸ παρασάρκωμα

* Η ἀρχὴ τυν στὸ 228 φύλλο.

Ο ΑΠΟΚΟΣΜΟΣ

Τόχια ποὺ νάνι: δὲ ἀπόκοσμος ποὺ νείρουμαι νὰ φτάσω; Ἀλαργινὰ κι ἀντίπερα κείθε 'άπ' τὰ κορφοθύνια, καὶ κείθε ἀπὸ τὰ πέλαγα, πρὸς τ' ἀκρουράνια πέρα διοῦ τὸ μάτι πίχνεται γοργὸ νὰ πάρῃ νὰ σώσῃ, ραντάζει μάσ' στὰ θάμπητα τοῦ ὄνειρου κάποιος κόσμος.

Ἀλαργινὰ κι ἀντίπερα, γιὰ πρὸς τὸ χαραμέρι, τιὰ κάτου στὴν ἀπλοχωρία ποὺ βιοτίεσι δὲ γήλιος κι διοῦ τ' ἀλιχορχώματα μὲ τὶς παθιάρες ὥρες δῶδε σφιχταγκαλίσουνται καὶ κείθε ἀεροφιλεῦνται, μαγεύτρα χώρα ἀνοίγεται καὶ τὴν ψυχή μου κράζει..

Ἀλαργινὰ κι ἀντίπερα, κατὰ τ' ἀγριούσουμένην ποὺ κανακεύει τὸ διορρίας καὶ ποὺ τὸ κρούει τὸ χιόνι, ποὺ στὰ δασὰ τὰ στήθια του γλυκοκοιμάσει μιὰ λίμνη καὶ ποὺ τ' ἀσημοφύγαρο τὴν νύχτα ἔχει κορώνα, σέρνει δὲ λαχτάρω μου βολές νοῦ καὶ καρδία μου..

Μήτε μακριὰ μήτε σιμά, καὶ κεὶ στὴ γειτονιά μου φαντάζει ἔνα παράθυρο μὲ τὰ μυριστικὰ του.

Οποτε ἀνοίγει τὸ πουρνὸ κι διοῦ ποὺ κλεῖ τὸ δεῖλι σὲ βλέπω ἀνάμεσα, γλυκεὶς, καὶ πιὰ δὲν ἔχω ἀνάσα, καὶ νοιώθω 'α δακρύσθησο νὰ τριχυμίζῃ ἔντος μου. Κι ἐντές μου μύρια στόματα σὰ νὰ μοῦ κρυφολένε πώς θαύρω τὸν ἀπόκοσμο ποὺ νείρουμαι νὰ πτάσω, σὰ μὲ δεχτῆς, ποθούστα μου, στὴν ἀγκαλιά σου μέσα.

Ἐκεῖ γυριθεὶς δὲ πλάνεμα καὶ μάγευμα καὶ δέξαι— δῆλα τὰ πάντα ἀρνείματα τα καὶ στὴ στιγμὴν ἀστοχῶ τα. Δὲ θέλω πιὰ τοῦ ἡλιοῦ τὸ φῦς καὶ τὶς χρέες τῆς πλάσις, δὲ θέλω τ' ἀγαντέματα φύλα ἀπ' τὰ κορφοθύνια, δὲ λαχταρῶ τὸ σούρουπο ποὺ ἀνοίγεται ἡ ψυχή μου.

δὲ λαχταρῶ τὸ βράδιασμα ποὺ μὲ κοιμάσι δι καρδία μου

«Ολο τὸν κόσμο ἔρνεμαται τον, μέσ' στὴ ροδαγκαλίσου, τὶ δέω γελᾶ μιὰν ἀνοίξῃ, μ' αὐτοῦ μεθῆ ἔνας πόθος, κι δέω ἀναβρύζει μιὰ ζῶη, μ' αὐτοῦ ἀναβρύζουν χίλιες..

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΨΕΜΑ

Η ΣΤΕΡΝΗ ΑΓΑΠΗ

ΤΗΣ ΔΡΟΣΟΥΛΑΣ

Τὴ λέγχην Δροσιά καὶ Δροσούλα. Σιγά— σιγά τὰ νιστά της στραγγίσανε, τὰ ματιά της βαθεύλωσαν ἀπ' τὰ δάκρυα τῆς κακορροΐζεις ζωῆς, τὸ πετοὶ της γέμισε ζαρωματίες, τὰ μαλλιά της ἀσπροκιτρίνισαν σὲ λερωμένο μπαμπάκι, σκέρωσε τὸ κορμὶ της κ' ἡ δροσιά της σύστηκε. Καὶ τὴ λέγχην ἀκόμα Δροσιά καὶ Δροσούλα. Καὶ οὐκίως ἔβλεπε κανένας τὰ κρύα γερατεῖα καὶ καθίως ἀκούει τονούρα της, μιὰ διπλῆ ἀνατριχίλα περέχυνε τὸ κορμὶ του.

Εἴτανε ὄγδοντα χρόνων ἡ Δροσούλα κ' εἶχε τὸ ἔνα πόδι της στὸν τάφο. Μὰ κι ἐν τῆς ἔλεγε καὶ

νένας πῶς θὰ ξαναγεννηθῇ καὶ θὰ ξαναζήσῃ τὴν ίδια της ζωῆ, θάβαζε γλήγωρα καὶ τὸ ἀλλο πόδι της στὸν λάκκο νὰ μὴ ξαναίδῃ τέτοια ζωῆ. Γιατὶ μίσα στὰ ὄγδοντα χρόνια της ἡ Δροσούλα δὲν εἶδε μιὰ καλὴν ἡμέρα. Κι ἐν εἶδε καρμιά, τηνὲ ξέχασε.

Δὲ γνώρισε ποτέ της καλό, οὗτε ἀπὸ ἀνθρώπους. Γιατὶ; Κι' αὐτὴ δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ. Μὲ τὰ τουλούμια ἔκαψε τὸ λάδι: στους ἀγίους καὶ μὲ τὰ καντάρια τ' ἀγιοκέρια. Καὶ στους ἀνθρώπους εἴτανε πάντα γλυκομίλητη, καὶ πονητικά. Γι' αὐτὸ δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ τὴν έχτρα τους. Μὰ οὐτε της ζητοῦσε νὰ καταλάβῃ. Εἴκανε τὸ σταυρό της κ' ἔλεγε: «Δόξα σοι ὁ Θεός. Μὴ γειρότερα.

Οταν παντρεύτηκε, δροσανή κ' ἔρημη, ἔνα σύρραχο πάντα μαλιά. εἶπε πρώτη φορά μέσα της μὲ καμάρι: «Ἄς μου χαρίστη ὁ Θεός τὸν καλό μου καὶ νὰ ξεχάσω ὅλες τὶς πίκρες μου. Σὰ νὰ στραβεύσουσε ὁ Θεός τὴν προσευχή της, μέσα σὲ δύο χρόνια τὸν πῆρε, ἀφίνοντάς την χήρα μὲ δύο ζενήλικα παιδιά, ἔνα καὶ μετέπειτα μὲ δύο ζενήλικα παιδιά. Καὶ θείες της ζητοῦσε την χειρότερη,» εἶπε. Κάθε βραδύ, σὰν κοίμιζε τὰ δύο τὰ ὄρφανά της, ζναίει τὸ καντύλι στὸν οὐρανό της. «Άγιοι μους 'Αναργυροί, χαρίστε μου τὰ δύο μου ἀγγελούδια καὶ νὰ ξεχάσω ὅλες μου τὶς συφρέρες, νὰ ξεχάσω καὶ τὸν καλό μου, πούφυγε καὶ μ' ζψισε δύο χρονῶντες χήρα». Λέει καὶ παρακάλεσε τοὺς ἀγίους δῖχι νὰ τῆς χαρίσουνε μὰ νὰ τῆς χωρίσουνε τὸ ἀγαπημένο ζενγαράκι. Πίνετε χρονῶν πέφτει στὸ στρώμα τὸ κορίτσι, καὶ δὲν ξανασηκώνεται. «Δόξα σοι ὁ Θεός καὶ μὴ γειρότερα», εἶπε πάλι η Δροσούλα. Καὶ ἀμα στεγνώσανε τὰ δάκρυά της, πῆρε τὸν μοναχογυιό της στὴν ἀγκαλιά καὶ τὸν πῆγε στὴν ἑκκηλησία, ἀνήμερα τοῦ Αη Στυλιανού, ποὺ βαστάζει ἔνα παιδί στὴν ἀγκαλιά του καὶ διαφεύγεις: δῆλη τὰ παιδιά της χριστιανωτῶν. Απίθωσε τὸν μοναχογυιό της κάτω ἀπ' τὴν είκονα, ζναίει ἔνα κερί διαφέύγεις καὶ παρακάλεσε γονατίστη: «Αη Στυλιανέ μου, σωτήρα τῶν παιδιῶν τοῦ κόσμου, λυπήσου με κ' ἔλεησέ με. Σοῦ παραδίνω τὸ μοναχορέμο μου. Βάλε τὸ χεράκι σου ἀπάνω του, νὰ ζήσῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ, νὰ μοιάσῃ τοῦ πατέρα του. Αύτα εἶπε τὴ φτωχὴ ἡ Δροσούλα, ποτιζούσα μὲ δάκρυα τὶς πλάκες τῆς ἔκκλησις. Λέει καὶ εἶπε την ἀγάπην νὰ τῆς πάρη καὶ παρακάλει τὸν πατέρα της διαφέύγεις.

Περίεργο πού διαν δι γιατρὸς τῆς τὴ ένηγκης χρέες μέσες, ή Κατινούλα, δῆστο ντροπαλό κορίτσι καὶ δὲν εἴτανε, οὗτε κοκκίνησε οὗτε στοχάστηκε τίποτις ἀκόμηντας τὸν κ. Λανέζον νὰ κέρδισῃ μέσα στὸν πόδι της. Χάρκης μάλιστα, φῶς περεχύθηκε στὸ κιτρινασμένο τὸ πρόσωπό της, τόσο είναι στὸν θυρωπό δυνατὸς δὲ πόθος τῆς ζωῆς! Ή Αρρούν τὴν πληγήσεις, θάβησε δι γιατρὸς διαφέύγεις. Καὶ τὸ γλυκό του καὶ φίνο χαρόγελο τοὺς δηγήθηκε— τὰ πίστεις δὲ τὸ γλαύχος μαζί δι γιατρὸς ἀπαραλλαγ